

Ollie en Mieke in Israël

Corry Blei-Strijbos

OLLIE EN MIEKE IN ISRAËL

CORRY BLEI-STRIJBOS

OLLIE EN MIEKE IN ISRAËL

Illustraties van Patrick Mulder

UITGEVERIJ G. F. CALLENBACH B.V. – NIJKERK

ISBN 90 266 4481 7

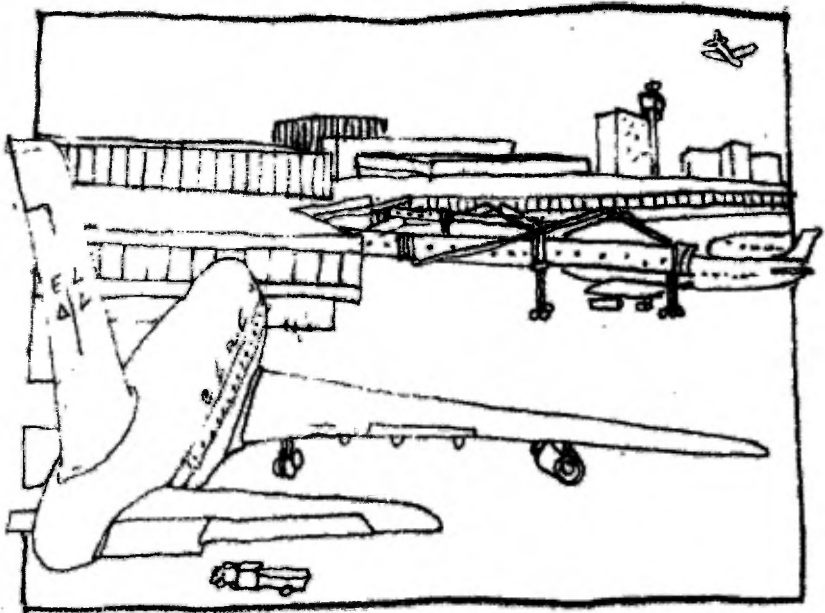
1. Op Schiphol

Op het dak van een gebouw zit een vogeltje. Het was komen aanvliegen van heel ver over de groene weilanden. Toen had het de punt van het dak gezien, zijn pootjes naar voren gestrekt was het met een zachte landing neergestreken. Het legde zijn vleugels langs zijn donkere lijfje en keek met zijn kleine kraalogen in het rond. Het kan nu, vanaf zijn hoge zitplaats, in alle rust om zich heen kijken, ook naar beneden turen – wát het maar wil.

Het is stil, daar bij zijn hoge zitplaats! Het is er ook warm. Een vroege voorjaarszon verwarmt de vochtige koude aarde. Bijna is de winter voorbij. Sommige bloemen zijn al in bloei. Even nog!

Plotseling strekt het beestje zich, heft zijn kopje omhoog naar de blauwe lucht. Luid tjlpt het zijn vogellied. Als het lied ophoudt is het opnieuw stil. Het beestje houdt luisterend zijn kopje wat opzij. Heeft een vogelvrouwtje hem gehoord? Klinkt haar antwoordend roepen? Dan – luider en luider – is daar een gierend geluid. Het verscheurt de stilte, overstemt het lied van de kleine vogel, jaagt het beestje op de vlucht. Uit de heldere hemel komt een groot grauw-grijs monster naar beneden. Het heeft zijn vleugels wijd, zijn wielen ver uitgestrekt naar de grond. Het komt neer op een landingsbaan. Uit de hoge verkeers-toren komen aanwijzingen, het toestel moet langzaam voortrijden naar de aanlegplaats, daar zullen de passagiers uitstappen. Kijk maar, er rijden al kleine wagentjes in de richting van de pier. Daar kunnen straks de koffers op – vierkante en ronde – felkleurige en zwarte.

Vanuit het Schiphol-restaurant kijken mensen. Door de grote ruiten is veel te zien, veel te horen. Ollie, een jongen van elf, en Mieke, een meisje van negen, hebben met hun ouders een tafeltje voor het raam. Maar nog is het niet dicht genoeg bij – ze willen alles zien!

De reuzenvogel keert zich wat stroef van de landingsbaan af en taxiëert verder naar pier zes. Ze willen zien wat er gebeurt als zo'n vliegtuig aankomt. Straks zullen ze zelf...

Wie ziet een angstig vogeltje wegfladderen als een grauw-grijs vliegtuig naar beneden komt? Als een toestel is geland?

Middenin het restaurant zit een man rustig te schrijven. Hij heeft een zwart koffertje open voor zich op de tafel staan. Hij mist de kleine vogel en ook de stilte niet. Dat een vliegtuig is aangekomen valt hem niet eens op – hij heeft zijn werk, hij heeft het druk.

Ollie ziet de man als hij het restaurant inkijkt. Hij hoort door de geluidsinstallatie, die in het restaurant hangt, de stem van een vrouw. Die vrouw zegt nota bene dat het toestel is geland: 'Het toestel uit Zürich van de Zwitserse luchtvaartmaatschappij!' Alsof niet iedereen dat al heeft gezien, het dus weten kon. Een vliegtuig met een wit kruis in een rood vlak moet immers een Zwitsers toestel zijn?

Ollie kijkt om zich heen en ziet de man, de open koffer, in de hand van de man de goudkleurige pen.

'Vreemd', denkt Ollie. 'Wie werkt hier nou terwijl er buiten zoveel te zien is'. 'Hé', hij stoot Mieke aan, 'zou die man straks bij ons in het toestel komen?' Mieke kijkt even om, ziet geen man, ze geeft geen antwoord op de vraag. Er is te veel te zien. Een lange overdekte gang, die zich van het gebouw in de richting van de landingsbanen uitstrekt, blijkt beweegbaar te zijn. Vliegtuig en overdekte gang naderen elkaar, maken een verbinding.

'Jammer', zucht Mieke. Ze had zo graag alle mensen zien uitstappen. Nu gaan ze blijkbaar binnendoor. Niemand zal in de deuropening van het toestel staan zwaaien naar wie dan ook, zelfs niet naar haar. En ze had nog wel willen terugzwaaien!

'Gaan wij straks ook door zo'n overdekte gang het vliegtuig in?' vraagt Ollie hardop.

'Vast', zegt vader. 'Bij pier B26, maar dat duurt nog wel even!'

'Jammer', denkt Mieke. 'Niet achterom kijken, niet zwaaien', terwijl het zó geweldig is dat ze gaan!

Het lijkt wel alsof vader haar gedachten raadt, want hij zegt:

'Vreemd hè, dat iedereen doorwerkt, terwijl wij lekker hier zitten'.

Vader is voor Ollie en Mieke naar school geweest. Hij heeft daar gezegd:

'Mijn vrouw en ik gaan een jaar in Israël werken, Ollie en Mieke blijven bij vrienden in huis. Maar – mogen ze niet eerst veertien dagen mee? Ze blijven dan iets langer dan de Paasvakantie van school, maar 't komt zo goed uit. Ik heb er namelijk nog het een en ander te regelen en dan kunnen we intussen aan de kinderen iets van het land laten zien!'

Vader en moeder hadden naderhand aan Ollie en Mieke verteld dat meneer erg vreemd opgekeken had. Ouders die zomaar een jaar naar Israël gaan? En de kinderen achterlaten bij vrienden? Maar toen hij had gehoord dat vader en moeder beiden archeoloog zijn, toen was het hem toch wel wat duidelijker geworden. Archeologen houden zich bezig met het opgraven van oude dorpen, steden en huizen. Ze verzamelen de voorwerpen die ze vinden – die komen dan vaak in een museum terecht.

'Zo – zo', had meneer gezegd. 'Maar – als Ollie en Mieke de eerste veertien dagen meegaan, hoe komen ze dan weer terug?'

Vader had uitgelegd dat eerst de hele familie veertien dagen heen en daarna ook weer terug zou gaan. Pas daarna gingen zijn vrouw en hij opnieuw. Meneer had niet direkt toestemming gegeven. Het moest eerst worden overlegd, maar toen Ollie en Mieke een paar dagen daarna op school kwamen had meneer hen bij zich geroepen in zijn kamer links naast de voordeur en hij had gezegd:

'Jullie zijn reuze bofferds hoor met zo'n fijne reis voor de boeg! 'Hier', en hij had een briefje meegegeven 'geef dat maar aan je vader en moeder'.

Ollie en Mieke hadden op dat moment niet eens zo stralend enthousiast gekeken. Misschien kwam het door die vreemde kamer waarin ze stonden, misschien door het onverwachte moment. Maar nauwelijks stonden ze even later op de gang of ze renden naar de uitgang, het schoolplein over, naar huis. Af en toe klonk van één van beiden een luide kreet, onverstaanbaar voor wie de roep hoorde. Hijgend stonden ze later voor de voordeur van hun huis.

'Het mag! Het mag!' gilden ze daar.

Moeder deed open, voelde twee armen om zich heen en daarna nog twee. Ze werd naar de kamer gesleurd, daar liet ze zich neervallen op de bank. Ollie aan de ene kant, Mieke aan de andere. En de hond Vip, met luid geblaf en zwaaiende staart ervóór. Toen kwamen alle gedachten nog eens op een rij:

'We vertrekken met een vliegtuig van Schiphol. Het is een toestel van de Israëlische luchtvaartmaatschappij maar...' plotseling fluisterde moeder: 'Mensen die hard schreeuwen mogen daarin niet mee!'

Het was van moeder een manier om duidelijk te maken dat ze echt niet zo hoefden te schreeuwen, maar in plaats dat het hielp brak er een soort Indianengeriep los.

'Nou – ho maar!' zuchtte ze. Het werd stil. Ollie en Mieke wilden meer weten, maar moeder zei:

'En verder vertellen vader en ik liever samen wat er zo'n beetje is uitgedacht. Gaan jullie eerst de hond maar uitlaten. Over een uur is vader thuis!'

Protesteren hielp niet. Ze moesten met Vip, de hond, op stap. Vip is een kleine jachthond die af en toe moet uitrennen en blij is als de kinderen binnenkomen. Dan mag hij mee, daar rekent hij op!

Mieke gespte met zorg de band om Vip's hals.

'Nou moet jij veertien dagen bij de boswachter logeren', had Ollie gezegd. Vip zei niets – keek hem aan, zwaaide met zijn staart, blafte toen enthousiast want het duurde hem te lang, hij wilde uit!

Met z'n drieën gingen Ollie, Mieke en Vip naar het bos, maar deze keer kwam er voor Vip van rennen niet zoveel terecht. Ollie en Mieke bleven steeds in elkaars buurt – ze wilden praten. Ze vergaten de bal opnieuw weg te gooien die Vip hen had gebracht. Ze renden hem niet stoeiend en lachend achterna – ze waren veel rustiger dan anders. De wandeling voor Vip duurde die middag ook korter dan anders. Tot zijn stomme verbazing wilden ze al naar huis, toen voor hem het spel nog maar pas begonnen was. Hij liep dan ook niet vermoeid mee terug maar blafte nog duidelijk en enthousiast.

Vader bleek er nog niet te zijn. 'Jullie zijn te vroeg!' zei moeder. 'Hadden jullie geen zin meer om te rennen? Dat is nog nooit gebeurd, jullie worden toch niet ziek?'

Toen vader thuis kwam kwamen de kaarten op tafel. Eerst die van het hele gebied van Israël. 'Kijk, 't lijkt op Nederland, zie je wel? Wat voor ons de Noordzee is, is daar de Middellandse zee. In het Noorden is de grens met Libanon. In het zuiden, waar bij ons de Zuid-Hollandse en Zeeuwse eilanden zijn, vind je op de kaart van Israël juist de woestijn. Diep in het zuiden de Sinaï-woestijn, ten noorden daarvan de Negev'.

'Och' stelde vader vast, 'jullie krijgen het allemaal nog wel te zien. Weet je wat, ik hang de kaart van Israël op jullie kamer. Let op de stad Jeruzalem, je weet wel, de vestingstad van koning David. Hij had hem gekozen in het gebied tussen Noord en Zuid. Naar Jeruzalem gaan we het eerst!'

De kaart kwam op Ollie's kamer, de weken gingen voorbij. Iedere keer kwamen de gesprekken op de grote reis terug.

'Mogen de kinderen van mijn klas mij uitzwaaien?' had Mieke gevraagd, 'ze willen zo graag!'

Maar vader had zijn hoofd geschud. 'Nee hoor, dat kan niet, we gaan immers onder schooltijd weg!'

En nu zitten ze dan achter de grote ruiten van het Schiphol-restaurant. 'Vreemd hè, dat iedereen doorwerkt terwijl wij hier zitten'.

Mieke denkt aan haar klasgenoten. Ze zullen er niet zijn om haar hier uit te zwaaien. Trouwens, ze moeten straks toch door die overdekte gang. Ze kan toch niet achterom kijken op de vliegtuigtrap.

Ollie denkt aan de werkende man achter zijn open zwarte koffertje. Hij kijkt om. De man is verdwenen. Jammer! Zijn ogen gaan door de grote ruimte. Plotseling ontdekt hij opnieuw de man. Hij staat in de rij bij het zelfbedienings-restaurant. Ollie is daar zelf ook langs gekomen. Heerlijke dingen stonden er klaargemaakt, je hoefde maar langs te lopen, iets uit te zoeken en het neer te zetten op je eigen grote blad. En dan natuurlijk even afrekenen bij de kassa, dat is nogal logisch. Kijk! De man heeft een blad, pakt iets, nog iets. Hé – waar zou hij zijn koffertje hebben? Zijn werk? De goudkleurige pen?

'We moesten maar eens wat te drinken halen,' zegt vader en staat op. Mieke en Ollie gaan graag met hem mee. Iets lekkers uitzoeken – mm! Ze lopen langs de lege tafeltjes, langs het tafeltje van de man. Ollie ziet het zwarte koffertje onbewaakt achtergebleven op de stoel. Hij kijkt van het koffertje naar de man. De man staat met zijn rug naar hem toe.

'Gevaarlijk', mompelt Ollie. Hij is door vader en moeder wel twintig keer gewaarschuwd om toch vooral op zijn spullen te passen, niet onbewaakt achter te laten, maar hier... Hij kon die koffer beter even naar die man toebrengen. Ollie strekt zijn hand uit, maar juist op dat moment draait de man zich om, ziet Ollie, gooit zijn blad met een klap op de toonbank terug en rent naar zijn koffertje toe. Hij roept boze, lange zinnen. Zijn donkere ogen kijken Ollie donker aan. Als hij dicht genoeg bij is grijpt hij met zijn ene hand naar de koffer, maakt met zijn andere hand een afwerend gebaar naar Ollie toe.

Ollie rent naar vader en Mieke die allang doorgelopen zijn. Ze staan voor de glazen kast met maaltijden en dranken. Ze zien het verschrikte gezicht van Ollie. Begrijpen er niets van. Wat is er aan de hand? Maar er zijn dingen die zich moeilijk laten vertellen, want – wat is er nou eigenlijk gebeurd? 'Niets' schudt Ollie met zijn hoofd. Zijn hart bonst, zijn handen zijn vochtig warm. Achter hem haalt de man met de donkere haren opnieuw zijn blad met voedsel op. Hij bekijkt Ollie

niet. Ollie kijkt schuw opzij.

'Wat is er?'

'Niets.'

'Wat wil jij hebben, Ollie?' klinkt de stem van vader naast hem.

Onderzoekend kijkt vader naar zijn zoon. Langzaam keert Ollie zich naar de uitgestalde lekkernijen. Hij ziet dat vader en Mieke iets van een rauwkostsalade hebben uitgezocht.

'Wil jij dat ook?'

Ollie knikt. Ook als vader vraagt of hij er een beker yoghurt bij wil knikt Ollie. Hij krijgt het blad met de maaltijd in zijn handen geduwd en gaat achter vader aan terug naar het tafeltje bij het raam. Daar wacht moeder tussen de tassen en fototoestellen de familie op. Ollie schuift naast haar. Er landt opnieuw een vliegtuig. Het geluid van de motoren overstemt voor korte tijd het geluid dat er is in het restaurant.

'Zou dat ons toestel zijn?'

'Hoe lang duurt het nog?'

Terwijl ze hun maaltijd gebruiken wordt het drukker in het restaurant. En bij veel mensen en kinderen die ze te zien krijgen vragen Ollie en Mieke zich steeds weer af:

'Zouden die straks ook in ons vliegtuig zitten? Zouden die ook naar Israël gaan?'

Het is moeder die als eerste opstaat als ze hun maaltijd hebben gebruikt.

'Kom vader, kunnen we niet alvast op zoek gaan naar pier B26?'

Ollie en Mieke zijn onmiddellijk van de partij. Vader mompelt nog zoiets van:

'Kom – kom, we worden wel opgeroepen hoor!' Maar hij komt toch ook. Achter hun rug wordt hun tafeltje onmiddellijk ingenomen door anderen. Voor hen uit lopen mensen die nu misschien ook maar vast naar hun toestel gaan. Het is een vreemde, andere wereld waarin ze zich bevinden. Een wereld met glimmende vloeren, witte wanden, grote glazen ruiten. Met roltrappen naar boven en naar beneden. Er is geen groen, niet van bomen, niet van gras. Er zijn geen dieren want die moeten naar een bagageruim. Mieke voelt opeens een sterk verlangen naar Vip. Het enige rustgevende voor haar is dat hij nu bij de boswachter is, bij de duinen en bossen, het helmgras en struikgewas.

'Daar heeft Vip het best!' heeft vader gezegd, toen ze besloten hem daar te brengen. Vip heeft het best! Daar houdt Mieke zich aan vast, maar ze slaakt een diepe zucht als ze met een lift razendsnel naar beneden gaan.

2. Naar omhoog!

Ze zijn niet de enigen die zich op weg hebben begeven naar pier B26. Als ze er aankomen staat er al een lange rij. Vanwaar ze staan kunnen ze het eindpunt van die rij niet eens zien. Ollie en Mieke proberen om de rij heen te kijken, maar ze moeten door een gang die door de rij mensen totaal is opgevuld.

'Dat kan nog wel even duren' stelt moeder vast. Ze leunt tegen de muur. Er zijn inmiddels alweer mensen achter hen komen staan, mensen die ook graag zo snel mogelijk in het vliegtuig willen zijn, maar voor allen telt:

'Stop – wachten!'

'Hoelang nog?'

'Niemand die het weet!'

Langzaam gaan ze af en toe een paar stappen vooruit, maar als dat een paar keer is gebeurd lijkt het wel alsof er geen beweging meer in zit, alsof ze niet meer zullen wegkomen die dag. Wel moet de hele rij opzij als een man van het eind van de rij naar voren komt. Er loopt een man van Schiphol voor hem uit:

'Even laten passeren alstublieft!'

Achter hem loopt iemand die blijkbaar voorrang boven alle andere wachtenden krijgt.

'Dat is makkelijk!' zegt een oudere dame die zelf moeilijk kan staan. Ze beeft een beetje en leunt op een stok. Mieke kijkt haar aan, de vrouw knikt haar hartelijk toe.

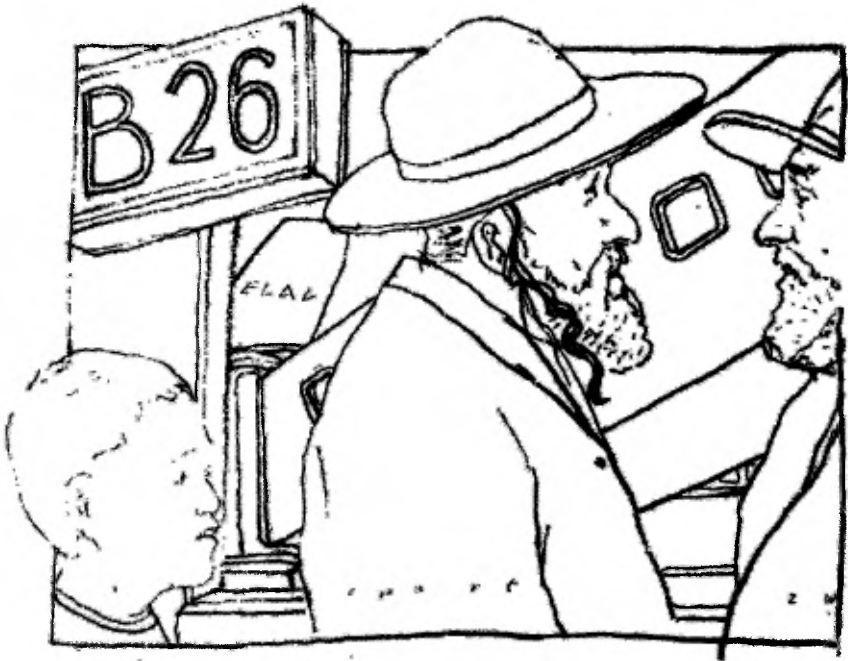
'Wachten duurt lang hè?'

De stem van de man van Schiphol komt dichterbij.

'Even laten passeren alstublieft!'

Plotseling ontdekt Ollie wie de man is die zo noodzakelijk passeren

moet. Het is de man met het zwarte koffertje. Als de man hem passeert kijkt Ollie snel naar de grond. 'Die man heeft mij voor een dief gehouden' denkt hij. 'Die man is een nare man! Laat hem maar voorgaan, in de kop van de rij, als eerste het vliegtuig binnen, weg-!' Opnieuw zet de rij zich in beweging. Het lijkt sneller te gaan nu. Ze zijn de smalle gang voorbij, staan in een bredere hal waar banken en ramen zijn. Ollie ontdekt buiten het bord met B26 erop, de overdekte gang, net een slurf, en het vliegtuig aan het eind daarvan. In gewone letters staat er op het toestel 'El Al', daarnaast staan vreemde lettertekens. Dat zal wel Ivriet zijn, de taal van de Israëlis. Het zal wel hetzelfde betekenen. 'El Al'. Naar omhoog is dat, weet Ollie, dat heeft vader hem verteld, maar hij ziet meer. Een tank met soldaten staat vlak naast het toestel, de soldaten houden de omgeving van het toestel scherp in de gaten. Ollie stoot Mieke aan: 'Kijk!'

Mieke heeft het allang gezien, ze lijkt wel vlindertjes in haar buik te hebben. Soldaten – geweren – een vliegtuig dat wordt bewaakt. Moeten zij daarin? Ze is plotseling bang, kijkt om zich heen. Al die mensen om haar heen staan daar zo rustig, alsof er niets bijzonders aan de hand is. Alsof het de gewoonste zaak van de wereld is dat een vliegtuig wordt bewaakt, dat het zó onveilig is om naar omhoog te gaan!

Tussen de mensen om haar heen staan ook een paar Joodse mannen. Ze herkent ze aan lange zwarte jassen, grote hoeden, links en rechts komt hun haar in zwarte pijpenkrullen onder die hoed vandaan. Ze praten met elkaar in hun eigen vreemde taal: Ivriet, weet ze. Ze schrijven met dezelfde letters die ook op het toestel staan, en ze lezen in hun schrift van rechts naar links. Het is maar goed dat ze in Israël niet naar school hoeft, ze zou geen woord van de lessen verstaan, niet eens kunnen schrijven. Ze ziet dat de oudere vrouw op een bank is gaan zitten. Ze wenkt met haar hand naar Mieke.

'Kom je ook?' Maar Mieke schudt haar hoofd. Liever blijft ze dicht bij vader en moeder en zo op een afstand staan. Ze kan nu ook zien wat er voor in de rij gebeurt.

'Ze gaan daar naar beneden toe!' wijst ze. Vader gaat eens een kijkje nemen. Mieke gaat mee. Even later komen ze terug:

'We moeten daar beneden onze eigen koffer aanwijzen', zegt hij.

'Die pakken ze dan op, bekijken de inhoud en laden ze in het vliegtuig'.

Hoewel vader als hij aan de beurt is alleen naar beneden hoeft, gaan Ollie en Mieke mee. Ze zien hoe vader de koffers aanwijst, hoe de man in uniform de koffers opent, doorzoekt, sluit en meeneemt.

'Ziezo', zegt vader voldaan, 'die zitten er alvast in!'

Mieke en Ollie rennen voor hem uit de trap weer op. Snel aan moeder vertellen wat er allemaal is gebeurd. Kijk, nou zit moeder nota bene wel naast die oudere vrouw op de bank. Ze zijn in druk gesprek.

Dan moeten ze door een beveiligingssluis gaan. Ze mogen geen metaal bij zich hebben, want dan geeft een apparaat een zoemend geluid.

'We worden op wapens gecontroleerd!' weet Ollie. Als eerste gaat hij door de sluis. Geen zoemend geluid, geen lampje dat branden gaat.

Als overwinnaar staat hij even later aan de andere kant.

'Hup pap – nou jij!'

Hij is ervan overtuigd, dat de hele familie er stralend doorheen zal komen, maar – bij vader gaat het fout. Een doordringend zoemgeluid doet de mensen opkijken, een lamp is alarmerend aan. Metaal! Vader lacht verontschuldigd. Maakt met beide handen een gebaar van: 'Ik heb toch werkelijk niets!'

'Hebt u soms sleutels in uw zak?' vraagt de dienstdoende man. Vader knikt opgelucht. Haalt de sleutelbos tevoorschijn, geeft ze aan de man, maar het zoemen blijft, de lamp gaat niet uit.

'Haalt u uw zakken maar helemaal leeg?' zegt de man haastig. Vader begint met zijn zakdoek en papieren en – als hij de zakagenda uit zijn jasje trekt houdt de zoemtoon op, het lichtje gaat uit. Dát is het dus, vader heeft een agenda met metalen ringetjes!

Mieke en Ollie vinden het een hele opluchting als de hele familie aan de beurt is geweest en ze verder moeten gaan. Nu mogen ze de overdekte gang in, naar het vliegtuig toe. Bij de overgang naar het toestel staan twee stewardessen. Die controleren voor het laatst de papieren en wijzen de plaatsen aan. Ze komen nogal vóórin te zitten, met hun vieren op een rij.

Ollie en Mieke zijn stomverbaasd dat een vliegtuig zó breed is. Er zijn notabene wel twee paden om naar achteren te lopen! Driemaal vier stoelen in de breedte op één rij. Het lijken wel drie bussen naast elkaar inplaats van één vliegtuig. Mieke mag voor het raampje zitten, Ollie naast haar, dan moeder en vader zit op de stoel aan het gangpad.

Boven hun hoofden is hun handbagage weggezet. Uit het raampje kijkend zien ze weer de tank naast het toestel staan, maar ze zien zoveel dat het niet angstaanjagend meer is. Er is afleiding genoeg. Ze zien hoe vader de oudere vrouw helpt die een plaatsje vlak vóór hem heeft, ze zien de Joodse mannen met hun pijpekrullen, die onder hun zwarte hoeden vandaan komen. Ze lopen naar achteren, zitten blijkbaar achterin. Ollie kijkt nog even zoekend rond of hij ook de man met het zwarte koffertje ziet, maar die is er gelukkig niet. Opgelucht haalt hij adem. Nu zal het niet lang meer duren of ze zullen vertrekken. Plotseling denkt hij aan school – aan Vip, wat lijkt het allemaal ver!

Vader wijst op een bordje vlak boven hun hoofden. Er staat nu met verlichte letters dat ze hun stoelriemen moeten vastmaken. Het staat er in het Engels, maar iedereen weet wat het betekent. Voor de zekerheid roept bovendien de stewardess het nog eens om: 'Wilt u de riemen vastmaken alstublieft?' Ze loopt de rijen langs, helpt de oudere dame, knikt naar Ollie en Mieke, steekt haar duim omhoog: 'Prima gedaan!'

Langzaam wendt nu het toestel zich naar de startbaan. Het Schipholrestaurant is even te zien. Het gebouw, het dak, waarop het kleine vogeltje zat dat schrok van het geluid en wegvloog met uitgespreide vleugels. Nu gaat de reuzenvogel weg. 'El Al' – 'Naar omhoog'. Als het vliegtuig aan het begin van de startbaan staat beginnen de motoren als razenden te draaien, de wielen wentelen sneller en sneller, razendsnel over de grond. 'Los!' roept dan iemand. Het toestel kiest hoogte – tien – honderd – duizend meter – hoger – verder!

'Wilt u de riemen nog even vasthouden?' verzoekt de stewardess.

Beneden is het groene land. De huizen zijn net poppenhuisjes. De snelverkeersweg waarover de auto's gaan ligt als een strakgespannen lijn. Hoger en hoger gaan ze. Af en toe hangt het vliegtuig een beetje schuin. Het zoekt nog de goede koers.

Mieke heeft Ollie's hand vast – Ollie heeft die van moeder gepakt.

'Het is heerlijk om 'naar omhoog' te gaan. En tegelijkertijd:

'Toch ook een beetje eng!'

3. Lijs en Liselot

Tijdens de start hield iedereen zich stil. Er was spanning op de gezichten te zien. Nu mogen de riemen los, de piloot heeft de passagiers begroet. Twee stewardessen, staande vóór in het gangpad en middenin, hebben de bevestiging van een zuurstofmasker voorge-daan. Er willen nu mensen opstaan, gaan lopen, maar de stewardessen komen met wagentjes door de gangpaden en brengen de maaltijden rond. Tot grote verbazing van Mieke en Ollie zijn tafeltjes neer te klappen, die aan de rugleuning van de stoel vóór hen bevestigd zijn. Er komt nu een plastic blad, met een deksel eroverheen, op te staan. Als ze het deksel oplichten kunnen ze niet anders dan hardop roepen: 'Oh kijk eens wat ik heb!' Een stukje vlees, groenten, aardappelen, yoghurt en wat vruchten, het ligt allemaal in aparte vakjes op het ene blad. Het is moeilijk uit te kiezen waar je nu het eerst aan beginnen wilt. 'Lekker, hè!' Iedereen eet, maar de oudere vrouw in de stoel vóór hen heeft het deksel niet van haar blad gehaald. Haar hoofd is wat opzij, haar ogen zijn gesloten en uit haar mond komt een zacht, regelmatig snurkgeluidje – ze slaapt!

Na de maaltijd gaan er meer mensen een dutje doen, maar Mieke en Ollie willen eerst weleens meer van het vliegtuig zien.

'Mag dat?' Moeder knikt hen toe.

'Ga maar!'

Ze schuiven voor vader en moeder langs, staan wat verlegen in het gangpad, bewegen zich dan langzaam maar zeker naar voren toe. Er blijkt een toilet in een kleine ruimte rechts te zijn. Een keurig klein wastafeltje met verlichting en een spiegel. Mieke komt er niet uitgekeken maar Ollie rammelt ongeduldig aan de deur.

'Mieke – schiet eens op!'

Behalve Ollie staan er nog twee kinderen voor de deur als Mieke naar

buiten komt.

'Heet jij Mieke?' vraagt het meisje dat merkt dat er Nederlands wordt gesproken. Mieke knikt.

'En jij?'

'Francien!' zegt het meisje 'En dat is mijn broer Paul.'

'Ik ben Ollie', zegt Ollie snel en verdwijnt in plaats van Mieke achter de deur.

'Zijn jullie al boven geweest?' hoort hij Paul vragen. Ollie haast zich. Hij heeft geen tijd om hier lang te zijn, er is zoveel te zien. Met vuurrode wangen staat hij even later tussen de andere drie.

'Hoe kom je boven?'

'Kom maar', wenkt Francien. Ze loopt voorop. Ze heeft een blauwe spijkerbroek aan.

'Trouwens', ontdekt Mieke even later, 'we hebben allemaal een blauwe spijkerbroek aan. 'En een trui', vult Ollie aan. Allemaal precies hetzelfde.

'Maar ik heb iets dat jullie niet hebben' zegt Francien. Haar ogen zijn klein toegeknepen. 'Jullie weten nooit wat het is!'

Ollie en Mieke zijn nieuwsgierig. Niemand wil het laten merken.

'Schiet op – hoe moet dat, naar boven toe?'

'Het is zeker een mop' zegt Ollie zachtjes tegen Mieke. 'In een vliegtuig naar boven toe – hoe verzint ze het!'

Maar Francien gaat voorop, Paul achter haar aan, dan Mieke en als laatste Ollie. Moeder ziet hen gaan. 'Wat gaan die versieren?' vraagt ze zich af. Ze verdwijnen uit het gezicht. Het gangpad is leeg. Ook moeder krijgt slaap. Intussen klimmen vier paar sterke jonge benen een smal trapje op, verschijnen één voor één vier hoofden boven het trapgat uit, stappen ze één voor één in een kleine ruimte met bruine vloerbedekking, oranje stoelen en rondom glas.

'Oooh!' Een prachtig uitzicht met nog net de glanzende stralen van de ondergaande zon die het wolkendek van boven belichten. De wolken hebben een wit donzig tapijt gemaakt en zij vliegen daar overheen.

'Ik zou best even willen uitstappen' droomt Mieke hardop 'Even koppeltje duikelen!' Ze stelt zich in gedachten voor hoe dat zal zijn: een klein touwladdertje zal moeten worden uitgehangen. Alle kinde-

ren die aan boord zijn zullen dan even mogen uitstappen, langs dat touwladdertje stap voor stap naar beneden gaan. Onder hun voeten zal de witte wol meeveren, hen lichtvoetig maken, doen opveren. Ze zullen rondspringen, witte pluiscballen gooien bij het licht van de ondergaande zon. Totdat de stewardess hen roepen zal.

'Jongens en meisjes – instappen! De piloot moet verder. Jullie willen toch naar Jeruzalem toe?' Ja – en dan achter elkaar het touwladdertje weer op: 'Dag wijde wollige witte wereld, dag pluizige, plezierige plaats! Tot ziens! Misschien op de terugweg, wie weet!' Aan de uitgestrekte hand van de stewardess hijsen ze zich dan naar binnen, de piloot kijkt achterom en zegt: 'Binnen? We gaan!'

'Hé, hoor je niets?' gilt Francien achter Mieke. Mieke kijkt verschrikt om.

'Ga je mee naar beneden?' vraagt Francien 'Dan kan ik je laten zien wat jullie niet hebben en ik wel!' 'Even nog', zegt Mieke. Ze wil hier eigenlijk nog niet weg, maar Francien heeft haar voet al op de bovenste tree van de trap gezet. 'Dan ga ik zelf en mag je het nooit meer zien!'

Achter Francien aan duikt nu ook Mieke gauw het trapgat in. Ze dalen de trap af, lopen van voor naar achterin het toestel. Daar zitten de ouders van Francien en Paul. 'Mam – dit is Mieke – geef Lijs eens aan.'

Vanaf een stoel bij het raam op de rij waar Francien's ouders zitten wordt een slungelpop gepakt. Het lijf is lang, blauw-wit gestreept, de benen wit en wel drie keer zo lang. Bovenop elke voet zit een rode pompoen, ook de armen zijn zo lang! Het hoofd is rond, het gezicht even bleek als de armen en benen, maar de neus is ook een rode wollen pompoen. De haren zijn oranje, stekelige stukjes die als van een borsteltje van het hoofd afstaan. Daar bovenop zit een grappig zwart dophoedje en tussen hals en lichaam is een grote ronde kraag.

'Leuk hè! Moet je zien!' Ze beweegt Lijs heen en weer, dan hurkt ze neer op de grond. 'Let op!' Ze heeft Lijs op de grond neergezet en legt in zijn benen een knoop. 'Leuk hè – en zo –!' Ze buigt het hoofd van Lijs door de gevouwen benen, die liggen nu in zijn nek. 'Hij is akrobaat, clown, kunstenaar en – mijn beste vriend!' Mieke is naast Francien in het gangpad gaan zitten; maar er moet nu iemand passe-

ren, ze komen overeen.

'Zie je wel dat niemand zoiets heeft!' zegt Francien met nadruk.

'Wij wonen in Jeruzalem, maar ik heb er nog nooit zo één gezien. We hebben hem op Schiphol gekocht. Hij zat daar, tussen speelgoedbeesten, op mij te wachten. Ik mocht van pappa en mamma iets aanwijzen en ik zei: Die! Zo heb ik hem gekozen en hij heeft mij gekozen. Weet je waarom ik dat zo zeker weet? Kijk!' Ze slaat de beide slungelarmen van Lijs om haar hals zodat zijn kopje tegen haar gezicht leunt en zegt: 'Kijk'. Het lijkt wel alsof Lijs zijn kleine vriendinnetje werkelijk omhelst. Ze horen bij elkaar, die twee, dat is een ding dat zeker is! Mieke heeft met stralende ogen gekeken, de armen, benen en het hoofd van Lijs aangeraakt. Nu wenkt ze Francien:

'Kom mee!'

Achter Mieke aan loopt Francien mee. Mieke gaat naar moeder toe.

'Man – geef eens – Liselot!'

Moeder wil het liever niet. Liselot is een lange slungelpop, door oma gemaakt. Het jurkje staat zo schattig, het haar is van vlas en opgebonden in een dikke knot. Liselot is de lievelingspop. Hij gaat 's nachts met Mieke mee naar boven, naar bed. Moet dan nu...?!

Maar Mieke wacht en Francien ziet hoe Liselot even later toch uit de tas tevoorschijn komt.

'Het is niet wat ik heb', stelt ze vast. 'Hij is anders, maar net zo leuk!' Het klinkt tevreden. Samen gaan ze weer het vliegtuig in, wandelend door het gangpad, langs al die mensen die daar zitten lezen of zo maar kijken, drinken of wat praten.

Ollie is met Paul nog boven gebleven. Samen zijn ze in de oranje stoelen gaan zitten. Ze praten over het huis van Paul, dat in Jeruzalem vlakbij de stadsmuur staat. Over Ollie's vader en moeder die in Israël een jaar zullen gaan werken en wonen.

'Kon ik ook maar in Israël blijven!' zucht Ollie. Hij ziet het plotseling niet allemaal zo zitten. Buiten is het nu donker geworden. De stralen van de zon zijn verdwenen. In het vliegtuig is het licht aan. Ineens voelt Ollie dat vanuit de stoel tegenover hem iemand naar hem kijkt. Als Ollie opkijkt ziet hij een paar donkere ogen op zich gericht. Ze zijn van de man met het zwarte koffertje. Haastig staat Ollie op, hij gaat naar beneden.

'Hé! waar ga je heen?' roept Paul achter hem en rent mee. In het gangpad beneden blijft Ollie pas staan.

'Zag je die vent daarboven met dat koffertje?' Paul schudt zijn hoofd.

'Iedereen heeft hier koffers' stelt hij vast 'Wat is er mee?'

Ollie trekt zijn schouders op. Terwijl hij verder loopt mompelt hij: 'Laat maar zitten!'

Als het vliegtuig gaat landen bij Tel Aviv, de grootste stad van Israël, is het laat in de avond. Mieke en Ollie zitten op hun plaatsen bij het raam. Ze zijn door vader daar weer naar toegebracht.

'Kom jongens, op je stoelen, we zijn er bijna' heeft hij geroepen. En daar kwamen ze, met rood-verhitte hoofden. Het gebeurt ook niet alle dagen dat je in een vliegtuig speelt. Ze hebben eerst afscheid moeten nemen van Francien en Paul en zelfs Lijs en Liselot, de beide poppen, hebben in dat afscheid gedeeld. 'Tot ziens hoor!' hebben ze allemaal geroepen.

Ze hebben niet bedacht dat het 'tot ziens' er helemaal niet bij is. Francien en Paul wonen immers in Jeruzalem. In hun huis zal ook Lijs slapen, de pop, met zijn oranje haren en rode neus, zijn slungelarmen en -benen. Maar Mieke en Ollie zijn maar veertien dagen in Israël en daarvan maar een paar dagen in Jeruzalem. Liselot, de lievelingspop die oma gemaakt heeft, zal naast Mieke in een heleboel verschillende bedden slapen en na veertien dagen opnieuw mee terug naar Nederland gaan. 'Tot ziens?' Ach, het klinkt zo aardig, maar het zal er niet van komen...

Nu zitten Ollie en Mieke op hun stoelen. De riemen weer om hun middel. Ze kijken door het raampje naar beneden. Vanuit het duister zien ze de duizenden, duizenden lichtjes van de stad daar beneden.

'Moeten we daar zijn?'

'Daar is het vliegveld, daar gaan we landen'.

'En dan?'

'Met de bus naar Jeruzalem, naar het hotel!'

Mieke heeft Liselot naast zich in de stoel gezet, Ollie houdt de leuning vast. Lager en lager gaat het toestel vliegen. De piloot neemt door de luidsprekers alvast afscheid van zijn passagiers en wenst hun verder een goede reis. En terwijl het vliegtuig steeds verder daalt, wachten

alle passagiers in spanning wanneer nu de wielen van het toestel de landingsbaan zullen bereiken. Opeens – een lichte schok – mensen beginnen te klappen.

'Mooie landing!' zegt de oude vrouw vóór hen. Ze klapt – Mieke en Ollie, vader en moeder klappen mee.

Terwijl ze klappen glijdt Liselot langzaam van de stoel af naar de grond. Ze blijft daar zitten met gekruiste beentjes, het hoofd rechtop. Het haar, van vlasvezels gemaakt, keurig in vorm. Is er niemand die het merkt? Die haar weer oppakt?

'Nu zijn we er bijna!' zegt moeder. 'De riemen nog vasthouden hoor!' Het toestel rijdt over de landingsbaan naar het verlichte aankomstgebouw. Als het stilstaat komt iedereen druk in beweging. Er moeten jassen worden aangetrokken, koffers en tassen gepakt. Mensen beginnen door de gangpaden te lopen en de stewardessen nemen hun plaatsen in bij de deur. Als die deur opengaat rijdt er een trap voor, mogen alle passagiers afdalen in de frisse open lucht.

'Jammer dat het nu donker is, hè!' fluistert Ollie die naast vader staat. Ook Mieke kan maar nauwelijks iets in het donker zien, maar met elkaar lopen ze van de trap naar het gebouw. Ze boffen nu dat ze nogal vooraan zaten. Als één van de eersten gaan ze door de controle. De Israëliische agent controleert hun koffers met zorg. Stelt vragen die door vader en moeder rustig worden beantwoord.

Als zij verder mogen gaan staat er inmiddels een lange rij wachtende mensen achter hen. Maar zij kunnen door en halen nog net één van de verlate bussen naar Jeruzalem.

4. Waar is Liselot?

Het is nacht als de hele familie aankomt in het hotel in Jeruzalem. Ollie en Mieke zijn tijdens de rit ingeslapen – zó moe, zó vol indrukken waren ze, dat hun ogen niet meer wilden openblijven. Hun oogleden vielen als gordijntjes dicht en sloten, wat er verder ook nog gebeuren zou, buiten!

Het was maar goed dat vader en moeder wakker bleven, dat ze bij de juiste halte tegen de chauffeur zeiden:

'Hier moeten wij eruit!'

Tot grote verbazing van Mieke en Ollie werden ze, half slapend nog, buiten de bus neergezet, de koffers kwamen na hen.

'Is het nog ver?' had vader aan de chauffeur gevraagd toen hij de naam van het hotel had genoemd. De man schudde zijn hoofd en wees met zijn hand:

'Daar meneer, daar moet u zijn!'

Vader bedankte vriendelijk, nam de koffers in zijn handen en zei:

'Kom mensen, elkaar vasthouden hoor!'

Ze liepen in de richting waarheen de chauffeur wees. Er stond een groot verlicht gebouw in een straat, ze zagen een grote verlichte hal waarboven de naam van het hotel.

'Het klopt!' zegt vader gerustgesteld. Allemaal stappen ze door de draaideur naar binnen, komen in de grote hal. Vader meldt zich bij de receptie, daar komt een man achter een soort toonbank vandaan en gaat hen voor naar de lift.

'Komt u maar.'

Hij heeft de sleutel van hun kamer al in zijn hand als hij met hen naar boven gaat. Boven opent hij een deur.

'Hier moet u zijn, uw koffers worden gebracht, welterusten!' zegt de man. Mieke en Ollie begrijpen niets van wat hij zegt. Engels leerden

ze nog niet en – al hadden ze vreemde talen verstaan, ze zijn moe, slaperig, ze willen naar bed!

Nog voordat er een uur voorbij is slapen zij als twee marmotten.

Dat de koffers worden gebracht? Dat er daarvoor nog eens op de deur wordt geklopt? Daarvan weten zij niets!

Het is moeder die het eerst ontdekt dat Liselot niet meegekomen is. Ze ziet hoe Mieke ligt te slapen, ze heeft glimlachend tegen vader gezegd: 'En deze keer nog wel zonder Liselot!' Toen is ze gaan zoeken in de tas. Ze heeft gedacht: 'Als Mieke wakker wordt moet Liselot in elk geval bij haar zijn!' Maar ze heeft Liselot niet kunnen vinden. Niet in de open tas die ze in het vliegtuig bij zich had. Niet in de koffers die ze gesloten bij zich had. Ach – hoe heeft Liselot daar ooit in kunnen zitten. Liselot was immers in het vliegtuig geweest? In de gangen tussen de stoelen. Op de bovenverdieping tussen de oranje stoelen. Liselot heeft de Lijspop van Francien ontmoet, ze heeft – ja,

ze heeft toch het laatst naast Mieke op de stoel gezeten? Daar was ze toch toen het vliegtuig was geland?

'Vader – we moeten naar het vliegveld bellen!' heeft moeder gezegd. 'Liselot is er niet, ze moet op de stoel in het vliegtuig achtergebleven zijn. Als Mieke dat morgen hoort...!'

Vader moppert wel, maar hij belt toch. Hij vraagt aan de portier van het hotel of die hem door wil verbinden. Die zegt dat hij beslist nu niet naar het vliegveld bellen kan.

't Is nacht meneer – wat wilt u? Morgenvroeg dan bent u de eerste als u dat wilt, heus!'

Met een diepe zucht legt vader de hoorn op het toestel neer.

'We gaan slapen moeder, morgen zien we wel verder!'

Eindelijk is dan het licht in de hotelkamer uit. Mieke en Ollie slapen verder, vader en moeder komen ook tot rust. Ze zijn in Jeruzalem, in de stad van koning David. En morgen... dan zullen ze er Mieke en Ollie een heleboel van laten zien en erover vertellen!

Het is vroeg in de morgen. De zon schijnt, een ezel balkt, de hoeven van een paard zijn te horen in de straat. Mieke wordt wakker. Ze wrijft haar ogen uit. Ze heeft nog maar één keer in haar leven het balken van een ezel gehoord. Dat was in de kinderboerderij. Het geluid leek voor haar gevoel op een zwaar steunend gehijg. Nu heeft ze dat geluid herkend. Ze komt overeind, slaat haar dekens weg en steekt haar hoofd buiten het raam. Achter het hotel staat een ezel, er lopen kippen, een haan. Er komt ook een schommelende, piepende vrachtwagen binnenrijden met groenten erop. De vrachtwagenchauffeur draagt een Oosterse doek om zijn hoofd, vastgehouden met een donkere band. De man kijkt naar Mieke die daar hoog boven uit het kozijn hangt en hem toezwaait. De man zwaait niet terug.

'Dan niet!' zegt Mieke. Ze gaat naar haar bed terug. Ze wil Liselot pakken. Liselot zwaait ook altijd – ze zwaait ook altijd terug als er iemand naar haar zwaait. Zij wel! Maar als Mieke haar hand uitstrekt naar het plaatsje van Liselot bij het hoofdkussen, is dat plaatsje leeg.

'Hé' zegt Mieke verbaasd en ze duikt op haar knieën onder het bed. Het is daar stoffig en vies. Liselot is niet te zien. Als ze weer tevoorschijn komt ziet ze dat Ollie naar haar kijkt.

'Weet jij waar Liselot is?' wil ze weten. Ollie weet van niets.

'In het vliegtuig was ze er nog!' dat weet hij wel.

Als vader en moeder wakker worden zitten Mieke en Ollie ongerust op de rand van hun bed. Ze hebben de tas doorzocht, de koffers, de kamer. Ze weten het zeker: Liselot was niet in de bus – dan – is ze weg! Liselot weg? Meegekomen uit Nederland en nu weg? Dan moet ze hier ergens in Israël zijn, in een vreemd land tussen mensen die ze niet kan verstaan.

Dat is een ramp!

'Vader zal het vliegveld bellen!' troost moeder, maar als vader het vliegveld aan de lijn krijgt hoort hij dat er in het Israëliische toestel geen pop gevonden is. Het bureau 'gevonden voorwerpen' geeft geen uitkomst, Liselot is dus echt vermist, weg! Mieke voelt zich als een moeder die haar kind kwijt is, voorgoed! Want waar zou Liselot ooit weer vandaan moeten komen? Misschien ligt ze nu wel in één van de vuilnisbakken van het vliegveld, heeft iemand haar opgepakt – weg-gemikt. Iemand die niets in haar zag, niet van haar houdt.

'Of ze is bij iemand die wel van haar houdt' zegt Ollie troostend. Misschien een Japans of een Amerikaans meisje dat haar draagt en knuffelt – wie weet! Dat laatste zou voor Liselot nog het meest te wensen zijn. Maar wat schiet je er mee op?

Moeder laat Mieke uithuilen. Ze heeft het wel gezien, de tranen zijn niet te stuiten.

'We gaan de stad in!' zegt vader na verloop van tijd.

'Eerst naar de eetzaal,' zegt moeder. 'Van acht tot tien is daar onbijt.'

'Ik wil niet,' reageert Mieke. Maar Ollie zegt verontwaardigd:

'Doe niet zo gek!' Hij heeft gelijk. Je kunt niet blijven huilen. Het helpt immers niet. En toch...!

Omdat de zon schijnt doen Ollie en Mieke hun lichte broeken aan. Vader trouwens ook. Alleen moeder kiest een rok en een blouse met lange mouwen. Die mouwen kan ze oprollen en weer naar beneden doen. Ze zullen veel gaan bekijken. Soms zal ze dan de mouwen naar beneden rollen, dat staat het netst, andere keren ze oprollen, als ze buiten in de hete zon lopen.

Als ze hun kamer uitgaan om naar de eetzaal te vertrekken staan er een paar donkere mensen op de gang. 'Die zorgen voor het schoon-

houden van onze kamer,' zegt vader. Hij groet: 'Shalom!' zegt hij. 'Vrede' betekent dat, en achter elkaar zeggen ook moeder, Ollie en Mieke het. Het is fijn om met 'vrede!' te groeten. Het klinkt nieuw, echt gemeend, alsof de vrede dan vlugger komen zal, inplaats van de oorlog die altijd wel ergens is.

Aan tafel vertelt vader van koning David die de man naar Gods hart was.

't Moet een goede koning geweest zijn,' zegt vader, maar Ollie weet dat er ook veel slechts van koning David bekend was. 'Dat zei meneer bij ons op school!'

'Dan zal meneer óók verteld hebben waarom David toch goed genoemd werd,' veronderstelt vader.

Ollie knikt. 'Jawel maar – ik ben het vergeten geloof ik,' zegt hij aarzelend.

'Omdat David zijn fouten kon bekennen!' zegt moeder. 'Hij deed zich voor God niet groter voor dan hij was. Hij mocht van God steeds weer opnieuw een nederige koning zijn!'

'Als we de stad straks binnengaan,' zegt vader, 'dan gaan we door de Damascus-poort. Je moet weten dat er om het oudste gedeelte van Jeruzalem heen ook nog een oude muur is, daar zijn zeven poorten in. Daar doorheen lopen de mensen in en uit. Dat zal David gedaan hebben, nu wel drieduizend jaar geleden, dat zal ook Jezus met zijn volgelingen gedaan hebben. Denk niet dat die oude stad er nog net zo uitziet als in de tijd van David, want – je zult er nu kerken vinden van de mensen die Jezus volgen: Christenen net als wij, die waren er in de tijd van David nog niet. Je zult er ook moskeeën vinden uit de Turkse bezettingstijd, ook die waren er in de tijd van David nog niet. Je zult er wel de berg aantreffen waar, zoals ze zeggen, Abraham heeft gestaan toen hij zijn zoon Izaak moest offeren. Die berg is nu onherkenbaar, er staat een moskee op. En toch – al die plaatsen, hoe veranderd, hoe bebouwd, onherkenbaar geworden ook – die waren er ook al in de tijd van David en in de tijd van Jezus die uit de familie van David was.'

'Wacht,' zegt vader plotseling, terwijl hij een laatste hap brood in zijn mond steekt, 'ik moet even iets voor jullie tekenen. Eens kijken of je het herkent!'

Vader tekent twee driehoeken door elkaar heen en Ollie schreeuwt onmiddellijk: 'Een Davidsster!'

Vader knikt. 'De Davidsster, in de oorlog ook wel 'Jodenster' genoemd omdat de Duitsers aan de Joden het dragen van die ster verplicht stelden. Het is een teken van het Davidshuis. Er is een oud verhaal dat David moest vluchten voor koning Saul. Hij verstopte zich in een rotsspleet, een spelonk. Soldaten van Saul zaten hem op de hielen, zochten hem, wilden de rotsspleet binnendringen, maar een spin had snel zijn web gespannen – in de vorm van 'dit Davidsteken, van muur tot muur en koning Saul riep tegen zijn soldaten: 'Kijk toch naar dat web dat daar zit, daar kan David toch niet verborgen zijn, dan zou dit web nu wel kapot gegaan zijn. Zoek maar verder, kom...! De soldaten gingen verder, David bleef daar veilig – de ster van David, in het web geweven, had zijn leven gered!'

'Echt?' roept Mieke met grote ogen. 'Echt?'

't Is een legende!' roept Ollie. 'Vertel er nog eens één, pap?' Maar vader zegt dat ze nu eerst de stad in moeten gaan.

'Tijdens het lopen zullen we jullie een heleboel vertellen,' zegt moeder. Ze is enthousiast. Ze is blij met hun opdracht om in dit land van de bijbel te mogen werken. Ze vindt het fijn om in korte tijd Mieke en Ollie zoveel mogelijk te laten zien!

5. In de oude stad

Als ze uit het hotel komen en links af slaan zien ze al in de verte de oude muur. Er rijden bussen en auto's langs en even later lopen ze er zelf. Ze lopen in Westerse kleding en ze zijn de enigen niet, maar temidden van alle mensen lopen er ook heel veel in Oosterse kledij.

'Kijk', wijst Mieke. Er loopt een ezeltje met groente hoog opgestapeld op zijn rug. Een man loopt ernaast, een lange rok fladdert om zijn sandalen. Hij heeft een klein rond mutsje op zijn hoofd, een stok in zijn hand.

'Die gaat vast en zeker de oude stad in', zegt vader. 't Zal een soort groenteman zijn, zo'n klein ezeltje kan tenminste onder de poort door en klimmen en dalen in de smalle straatjes van de stad.'

'Waar is die poort?'

'Gewoon maar steeds langs de muur verder gaan, dan kom je er vanzelf.'

Dat klopt. Een grote poort is even later zichtbaar, mensen en dieren gaan er in en uit. Het ezeltje met groenten op zijn rug stapt rustig door, zijn kop licht naar voren gebogen. Zijn baas gaat achter hem aan. Als ze midden onder de poort zijn zegt vader:

'Even wachten, kijken, opletten. Zie je nu achter je de nieuwe stad met zijn flats en het drukke verkeer? En kijk nou eens voor je uit!'

Ze kunnen trouwens niet anders meer dan voor zich uitkijken, want ze worden de oude stad binnengestuwd. Over de kleine ongelijke steentjes lopen ze verder. Tussen al die honderden mensen zijn zij er maar een paar.

'Veel soldaten zijn er hier!' zegt Ollie opeens. 'Ik heb er zeker al twintig gezien!'

'Jeruzalem is een bedreigde stad. Er wonen Joden, Christenen en Arabieren, mensen die allemaal hun eigen ideeën hebben. Ze willen

allemaal de stad voor zichzelf hebben. De stad is daardoor niet van één in het bijzonder. Er moeten afspraken gemaakt worden, altijd opnieuw, maar of ze zullen worden nageleefd – wie zal het weten?’

Als vanzelf lopen ze verder het kleine straatje in. Aan de linkerkant zitten twee mannen achter kisten van blinkend gepoetst koper. De mannen hebben schoenborstels in hun hand en wenken naar de voorbijgangers in de hoop, dat die hun schoenen door hen laten poetsen. Vader blijft staan.

’Kom moeder, wij allebei, er zijn twee mannen, twee poetsers, twee kistjes.’

Vader en moeder zetten beiden een van hun voeten op één van de kistjes neer. De mannen beginnen ijverig de schoenen in te wrijven met schoenwas uit een van de potjes die in het kistje staan. Ze doen het zó snel, zó ijverig en precies, dat Ollie en Mieke hun ogen uitkijken. Als het inwrijven klaar is komt het uitborstelen en daarna het glimmend poetsen met een doek. Als de mannen klaar zijn staan vader en moeder daar in het stoffige straatje van het oude Jeruzalem met keurige glimmende schoenen.

’Jammer dat ik mijn houten sandalen aan heb’, zucht Mieke. En ook Ollie kijkt langs zijn benen naar beneden. Hij draagt instapsandalen die voor een poetsbeurt niet in aanmerking komen, maar hij kan daar niet lang bij stilstaan. Plotseling ziet hij op een andere hoek twee mannen naast elkaar zitten. Ze hebben een slangetje in hun mond dat uitkomt in een soort glazen fles.

’Wat doen die daar nou?’ wijst hij vader aan.

’Dat is een waterpijp’, zegt vader. ’Ze roken hun tabak dat uitgespreid is op een klein roostertje. Daar gaat ook het water doorheen. Ze kunnen zo de hele dag aan hun waterpijp zitten zuigen met het bruine tabaksvocht in hun mond.’

’En dan maar genieten!’ zucht moeder, die denkt aan de vuile lucht die deze mensen dan de hele dag door een slang opzuigen.

’Waterpijpen – typisch Oosters’, zegt vader, ’Mensen die ze roken liggen er vaak bij op lange lage banken.’

Ze gaan verder. Vader en moeder op gepoetste schoenen, Mieke en Ollie die met indrukken worden overladen. Links en rechts in het smalle straatje kleine winkeltjes, telkens een koopman ervoor die

mensen probeert binnen te nodigen, tot zijn gast wil maken.

'Als je zo'n zaakje binnenkomt krijg je vaak thee aangeboden', zegt vader, maar voordat die thee komt duurt het wel een half uur. In dat halve uur kun je kopen, dat hopen ze tenminste'.

Aan het eind van het straatje ligt een kerk.

'Dat is de kerk die gebouwd is op de plaats waar, zoals ze zeggen, Jezus begraven is', zegt vader. Ollie en Mieke denken aan vroeger: er zou een tuin geweest zijn – weten ze – waar het lichaam van Jezus werd neergelegd. Naderhand werd dat gebied dus blijkbaar opgenomen in de stad. Christenen bouwden er een kerk. De bomen, het gezang van vogels, het is allemaal verdwenen. Er kwamen stenen muren, koperen kandelaars, kaarsen, banken, een altaar en een preekstoel.

'Vreemd', vinden ze, als ze binnen zijn.

'En toch heel bijzonder', zegt moeder, 'dat toch ook'.

Niet iedereen zal dat vinden. Er zullen mensen zoeken naar die stille tuin. Mensen die nooit meer zullen vinden wat ze eigenlijk zochten'.

Buiten de kerk kunnen ze door de straat gaan die de Via Dolorosa wordt genoemd. 'De weg van smarten, betekent dat', zegt vader.

'Hierlangs moet Jezus met het kruis op zijn rug zijn gegaan'.

Nu gaan zij diezelfde weg, het kleine straatje, al die trapjes zullen zij moeten nemen. Een oude stad, een oud verhaal dat door hen wordt meebeleefd, iedere stap. Maar terwijl zij gaan zijn er duizenden vrolijke mensen om hen heen uit vele volken met erg veel verschil in kleding. Een bedreigde stad? Toch ook in een vakantiestemming, een groep mensen die blij is in Jeruzalem te zijn en de kooplui die blij zijn dat ze vreemdelingen zien. Mensen die klanten kunnen worden. Klanten die hen geld laten verdienen. En geld hebben ze nodig, ook hier in de oude stad.

Ze hebben hier één van de kerken gezien, nu brengen vader en moeder hen naar een moskee. Het is de El Aksa-moskee, een gouden koepel vormt het dak en is boven de stad uit op kilometers afstand te zien. Het is de moskee die gebouwd is op de berg Moria, de plaats waar Abraham zijn zoon Izaak offeren moest. Het is ook de plaats waar de Islamiëten van zeggen dat vandaar hun profeet Mohammed naar de hemel opgevaren is.

'Daarom is nog in die moskee de top van die berg zichtbaar gebleven. Om die berg heen is die kerk gebouwd', zegt vader.

Ze staan nu voor de ingang van de moskee, maar tot verbazing van Mieke en Ollie kunnen ze er maar niet zo binnengaan.

'Eerst je schoenen uit', zegt vader. 'Zet ze hier maar neer!'

Zelf staat hij inmiddels al met zijn schoenen in zijn hand, hij zet ze naast de deur op de grond. Moeder zet de hare ernaast. Twee paar gepoetste schoenen, moeten die zomaar achterblijven in de stoffige straat?

'Maar als iemand ze dan meeneemt?', zegt Mieke. Ze kijkt om zich heen. Er zijn hier zoveel mensen en sommigen zien er uit alsof ze best een paar schoenen zouden kunnen gebruiken.

'Ik neem die van mij wel mee naar binnen hoor!' Vader en moeder laten haar gaan. Ollie twijfelt nog, maar zet toch even later zijn schoenen in de rij bij die van vader en moeder neer. Als hij dat doet ziet hij op kleine afstand een paar mannen zitten die onder een kraan hun voeten aan het wassen zijn.

'Moeten wij dat ook?'

Vader schudt zijn hoofd, zegt dat alleen de echte Islamieten dat doen.

'Kom maar mee.'

Ze komen in een hal, willen door een deur, maar Mieke wordt teruggestuurd. Ze mag met haar schoenen niet naar binnen. Ze schrikt ervan. Staat wat bedremmeld.

'Schiet op', zegt Ollie ongeduldig en geeft haar een duw.

Mieke brengt haar schoenen weg, haast zich terug en komt mee in de grote moskee. Er liggen kleurige tapijten, daar zitten mannen op die in gebed zijn. Op hun tenen lopen ze met hun vieren over de tapijten. Ze willen niemand storen en praten niet, ze kijken om zich heen en gaan zelf achter in het gebouw zomaar even zitten op de grond. Stoelen of banken zijn er in de hele ruimte niet te zien. Nu kijken ze naar boven, de hoge koepel binnen die als een stuk van de hemel is uitgespreid. Het is alsof ze in een andere wereld zijn waar mensen anders doen dan zij hun leven lang hebben gedaan.

Buiten de moskee gaan mensen voorbij, honderden, duizenden mensen per dag, Israëli's, Arabieren en mensen uit andere werelddelen.

'De stad van de zeventig volkeren', is Jeruzalem weleens genoemd. Op het moment dat vader, moeder, Mieke en Ollie in de moskee zijn lopen er buiten door de smalle straten van Jeruzalem mensen die op zoek zijn naar hen. Maar – hoe kunnen zij dat weten?

6. Op zoek

Achter in het vliegtuig zaten Francien en Paul met hun ouders. Toen het vliegtuig ging landen moesten natuurlijk ook hun riemen stevig vast. Ze hadden afscheid genomen van Mieke en Ollie. Ze zouden hen waarschijnlijk nooit meer zien want kinderen uit Nederland en kinderen uit Israël ontmoeten elkaar in een vliegtuig meestal maar eens. Francien en Paul hebben Nederlandse grootouders, daar gaan ze eenmaal per jaar heen, maar verder wonen ze in Israël. Hun vader werkt daar bij de Nederlandse ambassade. Daar werken betekent: er ook wonen en – voor Francien en Paul: ook naar school.

Als het vliegtuig is geland, de mensen die op de voorste stoelen zaten al zijn uitgestapt, komen Francien en Paul met hun vader en moeder pas in beweging.

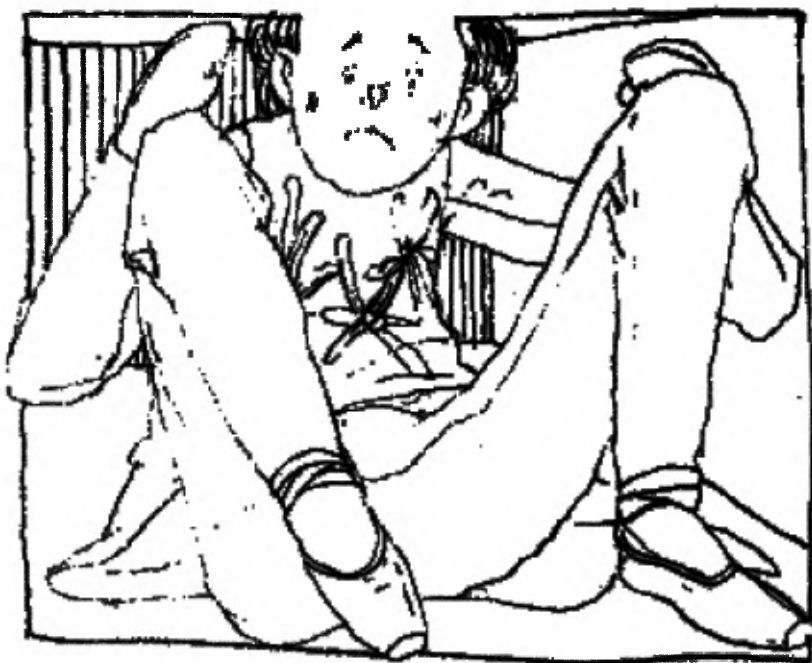
'Kalm aan maar', hebben die gezegd. 'Anders moeten we toch al die tijd maar staan en wachten.'

Eindelijk komen ook zij naar voren toe. Francien houdt Lijs stevig omklemd. Ze denkt aan Liselot, de pop van Mieke. Dat zou een leuk vriendinnetje voor haar Lijs geweest zijn. Ze had ook slungelarmen en benen. Ze had alleen geen oranje borstelig haar, geen rode pompoeneus. Ze had mooie lange haren die als een knot op haar hoofd waren vastgezet. Langzaam gaat de rij passagiers door het gangpad naar voren.

'Daar zaten Mieke en Ollie', wijst Paul vanuit de verte. Ze naderen de stoelen. Ze willen de rij passeren, maar dan – plotseling blijft Francien met een kreet staan.

'Ach – mam – Liselot zit op de grond!'

Haar ogen zijn groot van schrik, ze hurkt neer bij het eenzaam achtergebleven poppekind. Ze klemt het in haar armen, dicht tegen het lijfje van Lijs en zegt:

'Stil maar – huil maar niet, wij kunnen haar wel vinden.'

De ouders van Francien en Paul begrijpen wat er is gebeurd. 'Kom maar,' zeggen ze, 'nu krijgen we toch nog haast. Laten we maar gauw naar de aankomsthal gaan. Stel je voor dat ze er al verdwenen zijn!'

Als ze aankomen staan er honderden mensen. Ze zoeken, kijken, maar die vier vinden ze niet. Ze gaan tot bij de bussen maar... de verlate bus naar Jeruzalem is net weg.

'Wat nu –?'

Ze rijden in vaders auto naar hun eigen stad.

'Weten jullie hun adres?'

'Nee – een hotel in Jeruzalem.'

'Maar – hoe kunnen we er dan achter komen welk?'

Francien en Paul zijn optimistisch.

'Je kunt nooit weten...!'

'Als u nu de bus probeert in te halen, pap – dan blijven wij er achter

rijden. Dan stoppen wij ook bij iedere halte en kunnen we de mensen die uitstappen zien.'

'Och kind' zegt moeder, 'misschien nemen ze een taxi of een huurauto of... een hotelkamer bij het vliegveld zelf!'

Toch rijdt vader sneller dan anders over de weg, maar er is veel verkeer, het rijdt op sommige plaatsen wel vier rijen dik. Ze zien de oude stad al voor zich als ze de bus nog niet hebben ingehaald. En al die tijd leunt Liselot met haar hoofdje tegen Lijs, zijn de beide armen van Francien om hen beiden heen.

' 't Komt wel goed hoor!' zegt ze. 'Heus – 't komt wel goed!' Maar hoe het goed moet komen? Nog niemand heeft daar een antwoord op. Als Paul en Francien al in bed liggen, als Liselot en Lijs op het hoofdkussen zitten bij Francien, zitten hun vader en moeder in de huiskamer beneden erover te praten. Ze zoeken een oplossing maar hebben die nog niet.

'k Vind het zo verdrietig voor dat meisje,' zegt moeder tegen vader.

'Ze was vast heel blij met haar Liselot. Ze was natuurlijk van plan om Liselot ook het land te laten zien zodat ze er samen over zouden kunnen praten. Tja, dat kan niet als je als moeder voor een tijd weggaat en je kind achterlaat!'

'Er zit een kleine kans in dat we hen vinden' zegt vader na een korte stilte. 'Ze willen vast en zeker de oude westmuur van de tempel zien!'

'Die zullen ze dan wel op Sabbath-avond bezoeken,' veronderstelt moeder. 'Daar moeten we dan vrijdagavond heen...'

'Anders naar het parlamentsgebouw, de Knesseth – of – naar het nationaal monument: Jad Washem misschien?'

'Ze blijven vijf dagen in Jeruzalem, hebben Mieke en Ollie tegen de kinderen gezegd. Ze willen ook nog naar de Sinai-woestijn en naar de Dode Zee en... ach – ik weet het niet precies. Kunnen we niet vast hotels opbellen?'

Vader haalt zijn schouders op.

'Er zijn zoveel hotels – we weten niet eens hun naam! Nee, laten we eerst morgen maar eens naar hen uitkijken binnen de muren van de oude stad. Wie weet...!'

Die nacht zijn de koepels van de oude stad duidelijk zichtbaar. Het maanlicht zorgt daarvoor. Als een wir-war tussen de oude muren

liggen daar de kleine, stille, nauwe straatjes. Daar bovenuit zijn de grote gebouwen. De koepels van de moskeeën glanzen. Er glijdt een straal maanlicht door de kier van het gordijn van de kamer van Francien, het kussen van haar bed wordt stralend wit. Liselot en Lijs zitten daarop, dicht tegen elkaar. Het lijkt wel alsof ze elkaar willen troosten en moed in willen spreken: 'Het komt wel goed!'

De volgende morgen vroeg gaan door de straten van Jeruzalem de kooplui met hun ezeltjes, handkarren, paarden-en-wagens. Koopwaar moet vroeg op de markt gehaald worden en voor de ezels geldt: ze zullen hun vracht in de smalle straatjes binnen de oude muur moeten brengen voordat de honderden mensen komen: Joden en Arabieren, Christenen en Islamiëten, werklui en toeristen.

De zon is op, de haan heeft gekraaid, zwaluwen vliegen en tjlpen het voorjaar tegemoet. Francien is ook al wakker. Ze rekt zich uit in haar lekkere eigen bed.

'Ik ben weer terug uit Nederland' zegt ze hardop. 'En jullie ook!' voegt ze eraan toe als ze Lijs en Liselot ziet. ' 't Was wel leuk in het vliegtuig maar – 't is ook leuk thuis. En' – ze kijkt Liselot strak aan 'Je hoeft niet te huilen, jij komt vandaag ook bij Mieke thuis!'

't Is net alsof Liselot verstaat wat Francien zegt en ze knipoogt tegen de zon. Francien schiet haar bed uit en rent Pauls kamer binnen.

'Paul – we zouden ze toch vandaag gaan zoeken?'

Paul komt kreunend overeind.

'Wie?'

Francien houdt beide handen omhoog, met daarin: Lijs en Liselot.

Dan begrijpt Paul wat ze bedoelt.

'Natuurlijk!'

Hij staat op en kleedt zich aan. 't Is lekker warm, een mooie dag. Hij kijkt z'n kamer rond. Alles staat er zoals ze het verlaten hadden toen ze naar Nederland gingen. Nu vindt hij het terug, hij is er blij om. Een fijn gevoel neemt bezit van hem, fluitend loopt hij later de trap af. Mieke en Ollie – die zullen ze zeker vinden!

Maar ze vinden hen niet. Niet in de smalle straatjes, in een kerk of een moskee. De vader van Francien en Paul laat zijn schoenen poetsen

door dezelfde schoenpoetser die ook de schoenen van Mieke's en Ollie's ouders hebben gedaan. Intussen kijken Francien en Paul naar de twee mannen met de waterpijp, maar... hoe zouden ze het van elkaar kunnen weten? Het is een uur later en de stad is vol. De ezels lopen niet meer bepakt en bezakt, ze zijn hun vracht kwijt. De kooplui staan vóór hun winkels en nodigen mensen binnen. Ze willen graag thee schenken, klanten zien. Ze hebben eerst Mieke en Ollie zien komen, maar ze kennen niet hun naam. Nu komen Francien en Paul voorbij, maar hoe kunnen zij weten wie ze zijn? Een van de kooplui kijkt naar de rode neus van Lijs, de ander naar het vlashaar van Liselot. Vinden ze het grappig, mooi? Zoekende mensen in een volle stad. Zullen ze ooit eens vinden?

Als Mieke en Ollie die avond met hun ouders in het hotel komen zijn ze erg moe. Ze hebben zoveel gelopen, gehoord en gezien. De straten zijn zo smal en ze moesten almaar dalen of klimmen. De moskeeën zijn zo groot en er zijn zovél kerken er is over al die kerken wel iets te vertellen geweest. Ze moesten zoveel onthouden. En daarna moesten ze steeds maar verder lopen. Ze hebben zelfs bovenop de muren van de oude stad gelopen. Die muren zijn zo breed dat ze zelf kleine straatjes vormen, en vanaf die hoge muur heeft vader naar beneden gewezen en moeder had gezegd:

'Zie je die Joodse mannen staan met hun donkere jassen aan en zwarte hoeden op? Die staan daar bij de westmuur, de stenen zijn resten, overblijfsels van de vroegere tempel die helemaal verwoest is. Alleen deze westmuur is nog over, hij wordt ook wel 'klaagmuur' genoemd. De mannen staan links – de vrouwen daar rechts, kijk maar.'

Mieke en Ollie hebben hun ogen uitgekeken. Hun moeheid was hun eerst niet opgevallen, totdat ze naar het hotel gingen.

'Is het nog ver?'

'Een half uurtje lopen!'

'Oh...!'

Door smalle straten rijdt geen bus, geen tram. Plotseling voelden ze hoe verschrikkelijk moe ze waren. Er kwam hun een kleine jongen tegemoet. Hij droeg een mand op zijn hoofd. Er zaten lekkere koeken in. Hij bleef voor vader en moeder staan – zag hen kijken, voelde een

kans. Hij haalde de mand van zijn hoofd en stak moeder een koek toe.

'Lusten jullie er één, Mieke en Ollie?'

Alle twee kregen ze een koek. Het leidde even af, maar hun benen bleven moe, hun voeten waren pijnlijk. Ze waren blij toen ze eindelijk weer onder de poort doorgingen, langs de buitenkant van de muur liepen en eindelijk in de verte het hotel zagen liggen.

Met de lift gaan ze naar boven. Moeder laat het bad in de badkamer vollopen.

'Jongens – wie eerst?'

Als later vier mensen hebben gebaad, het bad vier keer is leeggelopen, is er ook vier keer moeheid weggespoeld. Vier mensen staan fris gebaad en gekleed klaar om naar de eetzaal te gaan.

Het is dan dat Mieke in snikken uitbarst. Moeder slaat verschrikt haar arm om haar heen.

'Lieve schat, ben je nòg zo moe?'

'Ik verlang zo naar Liselot' zucht Mieke. Ze vindt het zelf vervelend dat ze huilt, toch heeft ze het niet kunnen verdringen. Maar vader en moeder begrijpen het en zelfs Ollie zal haar daar niet mee plagen.

Het is druk in de eetzaal – het hotel is groot, heeft veel kamers, veel gasten die nu beneden de maaltijd komen gebruiken. Mieke, Ollie, vader en moeder, gaan aan een tafeltje zitten. Er wordt soep opgediend, aardappelen en groenten, vlees en sauzen staan al klaar. De vrucht als toetje is een sinaasappel, groot en gaaf, de groene bladeren zitten nog aan het kleine steeltje.

'Misschien hebben ze die wel zelf geplukt' zegt moeder. 'Er zijn in Israël immers grote boomgaarden met citrusfruit.'

'Citrusfruit – wat is dat?' vraagt Mieke. Ollie weet het:

'Sinaasappels, citroenen en...'

'Ach jòh', zegt Mieke boos. Ze weet wel dat Ollie ouder is dan zij. Ze kan het tegelijkertijd niet uitstaan als hij zo duidelijk laat merken dat hij iets meer weet dan zij.

Bij de voordeur zit een portier. Als de gasten aan tafel zitten blijft hij bij de telefoon. Je kunt nooit weten... Plotseling begint die telefoon te rinkelen. Hij meldt zich met de naam van het hotel. Er belt een man die wil weten of er een Nederlands gezin ingeschreven staat met twee

kinderen. Nee, de familienaam van de mensen weet hij niet, maar de kinderen heten Mieke en Ollie.

'Ach – wilt u het even nakijken?'

Maar de portier kijkt het niet na. Hij legt even de telefoon naast zich op de schrijftafel neer. Na een korte stilte zegt hij:

'Nee, die familie is hier niet bekend.'

'Jammer,' zegt de man aan de andere kant van de lijn. 'Ik heb zo'n belangrijke mededeling voor hen.'

De portier groet, legt de hoorn op de haak terug. Gaat verder met het lezen van de krant. Ach – had die man toch maar even...

Die nacht mist Mieke haar Liselot heel erg. Ze slaapt er onrustig van.

7. Bij het grote monument

In de stad Jeruzalem staat een monument. Het is er na de tweede wereldoorlog neergezet. 'Toen kwamen ze tot de ontdekking dat er zes miljoen Joden waren vermoord', heeft vader gezegd en zijn stem had heel ernstig geklonken en het bleef even heel stil.

'Zes miljoen?' heeft Ollie hem nagezegd. 'Weet u het zeker, zoveel?' Mieke kon niet eens goed begrijpen hoeveel dat was, maar ze begreep wel: heel veel. Ze wilde weten hoe zoiets gebeuren kon. Vader heeft als antwoord zijn schouders opgehaald en zijn hoofd geschud.

'Lieve kinderen,' zei hij toen, 'ik heb er ook geen antwoord op. Geen mens heeft er een antwoord op. Het enige dat we goed moeten weten is dat het nooit wéér mag gebeuren. Daarom is hier in Jeruzalem dat monument: voor alle doden én alle nog levenden. De doden die wij die nog leven niet mogen vergeten. Wij moeten het anders doen dan toen. Met elkaar – met alle mensen die op de aarde wonen, hoe ze er ook uitzien. Zodat er nooit één, wie dan ook, onnodig wordt gedood'. Vader en moeder hebben aan Mieke en Ollie verteld over de tweede wereldoorlog, over het besluit genomen door de Duitsers die toen de baas waren, dat Joden in één wijk moesten worden ondergebracht, herkenbaar moesten zijn aan een ster, een Davidsster die zichtbaar gedragen moest worden.

'Zo werden Joden al van verre herkend. Ze mochten op het laatst niet meerijden in een bus of tram, niet in een park komen. Ze mochten op 't laatst zovéél niet wat andere mensen wel mochten, wel deden. Het leven werd voor de Joden wel erg benauwd en beperkt. Toen begonnen de razzia's, Joden werden zomaar opgepakt en weggevoerd. Ze moesten niet meer in een wijk bijeenwonen, maar in een kamp. Zes miljoen zijn daarvan nooit teruggekomen. Toen kwam, na de tweede wereldoorlog, de vergadering van de Verenigde Naties bijeen. Daar

werd besloten dat de nog levende Joden hun eigen land, hun eigen staat moesten krijgen. Dat is gebeurd, ze hebben nu hun eigen land: Israël, met een eigen parlement, met eigen vertegenwoordigers in al die landen die Israël als staat hebben erkend. En de Joden die over de aardbol waren verspreid konden nu naar Israël toe gaan, daar gaan wonen en werken, als een vrij, zelfstandig volk.

Maar de Joden konden hun familieleden niet vergeten. Ook niet die tijd van het concentratiekamp. Daarom is er nu het nationaal monument. Dat bestaat uit eenvoudige bouwsels in de vorm van barakken, gelegen in een groot park. Tussen die barakken staat een schoorsteen, recht omhoog wijzend als een signaal. Let maar op!’

Als Mieke en Ollie met hun ouders uit de bus stappen gaan ze door het hek het nationaal park binnen. Ze komen op een laan met allemaal bomen waaronder kleine naambordjes staan.

’Kijk’, zegt vader, ’de familie Westerweel uit Haarlem, staat op dat bordje. En dáár, en die, allemaal namen van mensen die geprobeerd hebben Joden te laten onderduiken toen ze zouden worden weggevoerd. Honderden Joden zijn op die manier toch nog verborgen gehouden, gered’.

Ollie en Mieke lopen rustig mee de laan op, maar plotseling grijpt Ollie Mieke bij haar arm.

’Kijk’, zegt hij en blijft staan. ’Kijk’. Zijn ogen zijn strak gespannen naar voren gericht, Mieke volgt zijn blik, ziet andere mensen over de laan voortlopen. Waar kijkt Ollie naar?

Maar plotseling ziet ze de man met het kleine zwarte koffertje. Ze hebben hem op Schiphol gezien en in het vliegtuig opnieuw, en nu hier. Ze zouden hem uit duizenden kunnen herkennen. Hij loopt als een kleine man tussen al die mensen over de laan. Hij zal net zoals zij uitkomen op de plaats waar een kunstenaar die barakken heeft gemaakt, met die omhoog wijzende schoorsteen.

Daar bij het eind van de laan is eerst een vierkant gebouw. Om twaalf uur is daar een gedenkdienst. Het is nu kwart voor twaalf. Ze gaan er binnen en gaan staan tussen al die mensen langs de muur. In het midden van het gebouw is een vloer die een paar meter lager ligt. Hij bestaat uit zes miljoen zwarte steentjes, met daaroverheen in grote letters de namen van concentratiekampen gelegd. Daartussen is het

vuur, de vlam die de gezichten van de mensen rondom in glans brengt.

De opperrabbin van de stad zet zijn klaagzang in. Hij is naar voren gekomen, met bedekt hoofd en met de gebedsmantel om zijn schouder. Het is doodstil geworden in de ruimte.

Als de korte dienst voorbij is, ontdekt Ollie met een schok dat hij vlakbij de man met het zwarte koffertje staat. De man staat met gebogen hoofd. Hij haalt een witte zakdoek uit zijn zak om er zijn voorhoofd mee af te vegen. De man staat daar, klein en eenzaam. Hij heeft niets afschrikwekkends meer... Is hij speciaal uit Nederland gekomen om naar deze plaats te gaan?

De dienst is voorbij. De mensen gaan naar buiten, in een lange stoet. Er zijn mensen die gehuild hebben, ziet Ollie. Oudere mensen, die huilen op deze plaats, hun tranen niet konden tegenhouden. Buiten

komen ze langs het beeld van een vrouw. Het stelt voor: de vrouw van aartsvader Jakob, Rachel. Stammoeder van Israël, zo wordt ze wel genoemd. Volgens de profeet Jeremia weende zij omdat het volk Israël in gevangenschap werd weggevoerd. Het beeld van de vrouw hoort op deze plaats, zoals alles er hoort, alles wat gemaakt is om te doen onthouden en niet te laten vergeten.

Toch worden Ollie en Mieke niet verdrietig op deze plaats. Ze zien om zich heen de mensen in hun kleurige kleding. Ze horen het geluid van een lachend kind. Boven hun hoofd vliegen de vogels die hun vleugels wijd hebben uitgespreid en zich laten bewegen door de stromingen van de wind.

'We gaan straks met z'n allen ergens zitten', zegt moeder. 'Zijn jullie moe?'

Ze zijn niet moe, ze hoeven niet te zitten. Ze gaan straks met de bus verder – er is zoveel! Zoveel om te genieten en toch ook – om zomaar opeens heel verdrietig om te zijn.

8. Op sabbathavond bij de Westmuur

Het is vrijdagmiddag vijf uur. In één van de restaurants in de oude stad zitten Ollie, Mieke, vader en moeder. Naast Ollie staat een bruin pak op de tafel. Er zit een waterpijp in, hij heeft hem gekocht van het geld dat hij van oma gekregen heeft. 'Hoeveel kost die?' heeft hij aan de man van het zaakje gevraagd. De man heeft de prijs genoemd, maar Ollie heeft, net als vader, moeder en Mieke, zijn hoofd geschud. 'Zoveel geld? Nee – zoveel geven we niet' betekende dat. Ze hebben de man de helft van het bedrag genoemd en de man heeft zijn hoofd geschud. Uiteindelijk kwamen ze op het ertussenliggende bedrag uit. Toen hebben ze 'Ja' gezegd, betaald en met een stralend gezicht heeft Ollie het pak in ontvangst genomen. Ze hebben plezier in het onderhandelen over de prijs. Het is een verrassing wat je betalen moet, het valt zo mee.

Mieke heeft hetzelfde geprobeerd met een leren schoudertas. Veel minder bieden dan er wordt gevraagd en uitkomen op een prijs ertussenin! Ze heeft de tas niet laten inpakken, hij hangt op haar schouder, 't is haar kado!

Nu gebruiken ze de maaltijd, daarna zullen ze naar de westmuur gaan. Daar gaan trouwens heel wat mensen heen, want het is vrijdagavond, sabbathavond. Ze zullen er wachten totdat er drie sterren aan de hemel staan. 'Dan zal de shofar klinken' heeft vader gezegd. De shofar is een grote ramshoorn waarop geblazen wordt als de sabbath gekomen is.

Als vader betaald heeft gaan ze op weg. Zo druk als het nu in de stad is hebben ze het nog niet eerder gezien. Groepen mensen, maar ook Joodse mannen die zich alleen voorthaasten in de overvolle stad. Het plein voor de westmuur stroomt vol. De mannen gaan naar de linkerzijde, dat is de plaats waar de wetsrol getoond zal worden als de

sabbath gekomen is. De vrouwen blijven aan de rechterkant bij de muur. De muur zelf bestaat uit opgestapelde grote stenen – zo lijkt het tenminste wel.

Tussen de stenen is ruimte. Plotseling ziet Ollie hoe één van de mensen een klein briefje in die ruimte stopt.

'Vader, kijk!'

Vader en moeder zien het. 'Op die briefjes staat vaak een gebed', zeggen ze. 'De mensen laten dat gebed in woorden achter op zo'n stukje papier en stoppen het tussen de stenen van de muur'.

'Maar de ruimte tussen de muur raakt toch wel eens vol?' denkt Ollie hardop.

Vader denkt dat het papier toch weer verteert, verdwijnt, soms lang nadien.

Er komt een grote groep zingende jongens het plein opgedanst. Ze hebben hun armen om elkaar heengeslagen, ze lopen in lange rijen, het ritme van hun lied doet andere mannen achter hen aansluiten. Het

klinkt vrolijk en blij. Als mensen in een optocht naar een feest, zo zijn ze op weg.

'Sabbathavond is hier ook feest!' zegt vader. 'Iedereen heeft zich erop voorbereid, er wordt niet meer gewerkt en niet meer gemopperd. De vrouwen thuis hebben de tafel gedekt, het brood klaargelegd en ze zullen zo dadelijk de sabbathskaarsen aansteken.'

Plotseling klinkt het geluid van de Shofar, de ramshoorn, er wordt geblazen, het feest wordt ingewijd – gevierd! Ollie en Mieke kijken omhoog. Drie sterren moeten zichtbaar zijn boven de stad, dan is de sabbath begonnen hebben ze gehoord. Nu zal er gelezen worden uit de wet van Mozes. Aan de kant van de mannen bij de muur is iets zichtbaar, maar ze staan er eigenlijk net iets te ver vanaf. Ze kunnen niet verstaan wat er wordt gezegd, maar ze begrijpen dat nu de boekrol midden tussen de samengekomen mannen wordt gebracht. En vader weet dat de Joden zeggen: 'Waar de wet is, daar is de Almachtige – prijst zijn Naam!' Daarom is er nu niemand meer die ruzie maakt of met zijn werk zou kunnen doorgaan. De Almachtige heeft de sabbath gegeven en die is nu op de sabbathavond al begonnen, nu er drie sterren aan de hemel staan.

Terwijl het feest bij de muur doorgaat gaan andere mensen al naar huis. Het wordt donker en koud buiten, het zal binnen bij de sabbathskaarsen warm en licht zijn.

'Gaan wij ook naar huis?' fluistert Mieke. Nog even kijken ze naar de verlichte plaats, dan draaien ze zich om in de richting van het hotel. Maar als ze bij de Damascuspoort gekomen zijn wordt er hard en duidelijk geroepen:

'Mieke – Ollie – hier!'

Er staan vier mensen aan de kant. Ze hebben zwaaiend hun hand omhoog en een jongen en meisje roepen luid. Hoog boven haar hoofd houdt het meisje een pop vast. Die pop heet Liselot, dat meisje heet Francien.

Plotseling begrijpt Mieke wat er aan de hand is. Ze dringt zich tussen de voortlopende mensen door en haast zich naar de vier mensen aan de kant, ze strekt haar handen grijpend boven haar hoofd en juicht: 'Liselot!'

Acht mensen staan plotseling in een kring, ze willen vragen stellen,

vertellen, maar het is hier zo druk! Ze moeten eerst onder de poort door.

Bij de muur blijven ze staan. Dan pas kan verteld worden hoe Francien Liselot onder de vliegtuigstoelen heeft zien liggen, helemaal alleen. Hoe ze zich toen gehaast heeft om Liselot op te tillen, mee te nemen naar de grote aankomsthal om haar nog aan Mieke te kunnen teruggeven, maar... Mieke was al weg.

'En toen hebben we in de auto de bus achterna gereden...'

'En die hebben we nooit gevonden' zegt Paul.

En de vader en moeder van Francien en Paul vertellen dan van hun speurtocht in de oude stad.

'Kerken – moskeeën – we hebben overal gezocht!'

'En toch gevonden!' lacht Mieke's vader dan.

'Ja – we dachten: op sabbathavond, dan gaan er zoveel mensen naar de westmuur, als we ze daar niet vinden dan weten we het ook niet meer!'

Mieke heeft Liselot stevig in haar armen geklemd. Ze heeft nog nooit zo'n heerlijk warm en gelukkig gevoel gehad. Alles wil ze aan Liselot vertellen. Ze zal met haar gaan slapen als het bedtijd geworden is, ze zal niet meer alleen zijn, haar nooit meer verliezen, dat staat vast!

Bij de oude stadsmuur nemen ze opnieuw afscheid van elkaar. De ouders van Francien en Paul geven hun adres aan vader en moeder.

'Als u een jaar hier komt werken, komt u dan eens langs?'

'En vergeet u niet de kinderen te fotograferen op de rug van een dromedaris? Er staat altijd een Arabier met zo'n beest op de weg buiten de stad – even doorlopen, verderop'. De vader van Francien wijst met zijn hand langs de muur. 'Als morgen de zon schijnt kunt u dat tochtje maken.'

Vader vindt het wel iets. 't Is onze laatste dag hier' zegt hij.

'Overmorgen gaan we weer verder, dus – wie weet!'

Als Francien en Paul weglopen, is het voor Mieke en Ollie net alsof ze hen al heel lang hebben gekend. Alsof ze met hen op dezelfde school hebben gezeten. En toch – ze zijn hier nog maar zo kort!

9. Die arme dromedaris!

De volgende morgen staat er om half negen een taxi voor de deur van het hotel. Die heeft vader besteld. Hij laat hen brengen naar de kleine stad Bethlehem, de plaats waarvan wordt verteld dat Jezus er geboren is. Daar is een grote kerk gebouwd. Op de plaats waar de kribbe zou hebben gestaan is een grote koperen ster zichtbaar. 'Was het daar?' fluistert Mieke, terwijl ze tussen een heleboel mensen staat te kijken. Vader haalt zijn schouders op. Buiten zegt hij:

'Wie zal precies de plaats weten? Dat doet er toch ook niet toe. Het enige dat vaststaat is dat het in Bethlehem was.'

Ze lopen nu met z'n vieren door de kleine straatjes van de stad. De mensen die hier wonen met hun Oosterse kleding, die een andere taal spreken dan zij, kennen toch ook de verhalen uit het Oude Testament. Er is een timmermanswerkplaats waar de timmerman werkt zoals vroeger Jozef in Nazareth moet hebben gedaan. Er spelen kinderen zoals vroeger Jezus heeft gespeeld. Het is alsof hier niets veranderd is.

Buiten de stad zijn de heuvels. Als ze teruggaan laat vader de taxi stoppen en ze lopen de heuvels in. Er is een herder, die een doek om zijn hoofd geknoopt heeft. Honderden schapen zijn om hem heen. Hij roept ze; hij laat ze door een hond bijeenbrengen. In zijn hand heeft hij een staf. Daar steunt hij op als hij verder gaat.

Dan lopen Mieke, Ollie, vader en moeder weer naar de wachtende taxi terug.

'Nu gaan we de man met de dromedaris opzoeken,' zegt vader. 'Ik heb nog wat foto's op mijn rolletje, we knippen het vol.'

Mieke straalt. Ze vindt het geweldig, dan kan ze die foto's straks in Nederland laten zien.

'En Liselot mag er ook op!' beslist ze dan. Ook Ollie ziet zichzelf al

zitten. Stel je voor! Boven op een dromedaris, zal dat even geweldig zijn!

Als ze de stad naderen zien ze de man staan. Ai, wat is die dromedaris groot! Wat staan er veel mensen omheen! Ze komen erbij staan, alle vier. Mieke en Ollie wachtend op hun beurt.

Terwijl ze wachten zien ze dat de dromedaris moet neerknielen, er moet iemand van zijn rug afklimmen. Het is een dikke meneer die zich net heeft laten fotograferen. Het valt voor de man niet mee om van de rug van het dier af te komen. Hij krijgt van de eigenaar een hand. Nu gaat het beter. Als de man eindelijk weer met twee benen op de grond staat klappen de mensen luid en lachen.

Nu moet de volgende erop. Het beest ligt geknield. Een dikke dame gaat zitten, de dromedaris moet nu overeind. De eigenaar trekt aan het touw dat vastzit aan de bek van het dier, de zweep in de andere hand komt met een zweepende slag op de rug. De dromedaris staat op, de foto wordt gemaakt, het beest moet weer neerknielen. De groep van mensen die zich laten fotograferen komt uit een wachtende bus. Veertig mensen zaten daarin.

'Veertig keer moet het beest op en neer', denkt vader hardop.

Er komt een tweede bus met mensen.

'Dat is tachtig keer!' rekt Ollie uit, 'Als dat de hele dag zo doorgaat!'

Ollie kijkt er de dromedaris eens op aan. Het beest is mager en oud. Een kleurig kleed bedekt de huid van zijn rug. De huid zelf is oud en zit vol kale plekken. Plotseling krijgt Ollie medelijden met dat arme beest. Al die dikke zware mensen op zijn rug – almaar knielen en opstaan – de hele dag.

'Dierenbeulen!' denkt hij bij zichzelf. Hij kijkt naar de eigenaar, naar de zweep die hij in zijn hand houdt, hij kijkt naar het niet vriendelijke gezicht.

'Als ik het hem eens liet doen!' denkt Ollie. Knielen en opstaan, met een dikke man of vrouw op zijn rug. Niet even, maar de hele dag? 'Kom maar' zegt hij tegen vader en moeder. 'Ik hoef niet meer. 'k Vind het zelig.'

'Ik ook!' zegt Mieke en ze slaat haar arm om Ollie heen. Samen lopen ze vooruit naar de auto. Vader en moeder lopen achter hen en moeder

zegt:

'Ik ben toch zo blij met die twee!'

Als ze hen heeft ingehaald geeft zij ze plotseling een zoen op beide wangen. De taxi-chauffeur ziet het. Ook hij houdt moeder zijn wang toe. Nu moeder toch bezig is?! Maar moeder lacht en schudt haar hoofd.

'Jammer', denkt Mieke, 'ik had het best eens willen zien!'

Ze rijden nu nog naar het parlaments-gebouw, de Knesseth. Het is een groot, vierkant gebouw. Daar komt de regering bijeen en daar worden de besprekingen gevoerd, de beslissingen genomen. Een eigen staat Israël, een eigen regering. Na zoveel onderdrukking, zoveel bezettingstijd, wie had dat kunnen denken? Voor het gebouw staat een reusachtige zevenarmige kandelaar. Zo één, maar dan kleiner, moet er vroeger ook in de tempel hebben gestaan. Die kandelaar is er niet meer en toch – er staat nu een nieuwe, grotere, voor iedereen zichtbaar, voor Joden en vreemdelingen.

De taxi brengt hen naar een hooggelegen weg. Van daaraf hebben ze een uitzicht op de stad.

'Hier willen we uitstappen', zeggen vader en moeder, 'We lopen hiervandaan wel naar het hotel'.

'Lopen!' Je voeten zetten op al die kleine steentjes. De zon zien schijnen op de gouden en zilveren koepels van de moskeeën, van de witte kerken van de stad. Langs olijfbomen lopen die honderden jaren oud zijn en dan verder en verder gaan!

De pop Liselot zit stevig onder Mieke's arm, de poppe-armen en -benen bungelen. Mieke en Ollie hebben allebei een klein petje op hun hoofd, een koopman in één van de straatjes heeft ze hun verkocht.

'Shalom' staat er op die petjes – Shalom! Vrede, betekent dat.

Als ze in het hotel aankomen is het al etenstijd. Het is hun laatste warme maaltijd in dit hotel. Morgen gaan ze opnieuw op reis. De dagen in Jeruzalem zijn nu om.

Die nacht droomt Ollie van een dromedaris met een zweep. Hij laat een man almaar bukken en opstaan, bukken en opstaan. 'Hou op!' roept Ollie – 'Hou op!' Vanuit het andere bed kijkt Liselot naar Ollie, ze zit op het kussen en slaapt niet. Er is zoveel te zien! En morgen...

Die volgende morgen balkt de ezel opnieuw. Het is een vreemd

geluid, het vertelt van de nieuwe dag die gekomen is. De haan weet er van mee te kraaien en de kippen en vogels in het vroege zonlicht kondigen de dag aan!

Vanuit één van de kamers in Jeruzalem vertrekt al heel vroeg een man. Hij heeft een zwart koffertje in zijn hand, hij moet naar het vliegveld bij Tel Aviv. Dat vliegtuig gaat naar Nederland toe. Als de man erin zit en het vliegtuig vertrekt, denkt hij aan de twee kinderen die op de heenweg ook in dit toestel zaten. Hij ziet ze nu op de terugweg niet.

'Die blijven zeker nog even', mompelt hij. Als het vliegtuig aankomt op Schiphol, vlucht er snel een kleine vogel van de punt van het dak van het gebouw. Die heeft gezongen voor een kleine vogelvrouw, nu landt er een grote lawaaiërige reus. De kleine man met de zwarte koffer stapt er haastig uit. Hij voelt zich voldaan. Hij wilde naar Israël – het is hem gelukt. Hij is er verdrietig geweest, maar ook – heel blij. Zou dat door de zingende jongens bij de westmuur gekomen zijn?

Inhoud

1. Op Schiphol	5
2. Naar omhoog!	13
3. Lijs en Liselot	19
4. Waar is Liselot?	25
5. In de oude stad	31
6. Op zoek	37
7. Bij het grote monument	44
8. Op sabbathavond bij de Westmuur	48
9. Die arme dromedaris!	52

Corry Blei-Strijbos

OLLIE EN MIEKE IN ISRAËL

De ouders van Ollie en Mieke zijn beiden archeoloog. Voor hun werk gaan ze een jaar naar Israël om daar bij opgravingen mee te helpen. Ter voorbereiding van hun reis gaan ze er in het voorjaar eerst een maand naar toe. Ollie en Mieke mogen dan mee.

Tijdens hun verblijf leren ze veel over het oude land en zijn bewoners; ze beleven er nog een spannend avontuur en vinden het jammer, na vier weken weer terug te moeten naar Nederland.

UITGEVERIJ G. F. CALLENBACH B.V. - NIJKERK

ISBN 90 266 4481 7

J.-M. 10-12